

УДК 355.353.4(477)

В. М. СЕРВАТЮК, доктор військових наук, професор, завідувач кафедри аеромобільних військ та сил спеціальних операцій Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ

В. І. НАУМОВ, професор кафедри аеромобільних військ та сил спеціальних операцій Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, м. Київ

О. М. ШВЕЦЬ, командувач ВДВ Збройних Сил України, м. Київ

ОКРЕМІ НАПРЯМКИ РЕФОРМУВАННЯ ВИСОКОМОБІЛЬНИХ ДЕСАНТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Запропоновано окремі напрямки реформування високомобільних десантних військ Збройних Сил України на основі аналізу розвитку повітряно-десантних (аеромобільних, спеціального призначення) військ армій провідних держав світу. Зроблено висновок, що врахування передового досвіду розвитку повітряно-десантних (аеромобільних, спеціального призначення) військ провідних країн світу, його аналіз та адаптаційне застосування дозволить здійснити поступовий перехід до створення як сучасних високомобільних десантних військ, так і сучасних Збройних Сил України.

Ключові слова: *високомобільні десантні війська, повітряно-десантні війська, сили спеціальних операцій, десантування, парашутні системи.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Минуло понад двадцять років з моменту створення незалежної держави Україна. Ейфорія перших років незалежності закінчилася, становлення України як незалежної держави проходить в складних умовах, радикальних реформах в усіх галузях суспільного життя.

Перетворення, що відбуваються вже понад два десятиліття, виявилися багато в чому болісними й пов'язаними з великими втратами.

На жаль не залишились осторонь цих процесів і Збройні Сили України. За цей час чисельність Збройних Сил України (ЗСУ) скоротилась більш як у чотири рази, змінилися їх якісний склад і завдання. Технічний стан озброєння та військової техніки (ОВТ) ЗСУ сьогодні оцінюється як критичний, передусім через невпинне вичерпання наявних технічних ресурсів, а також невідповідність сучасним вимогам до ОВТ. Змінився можливий характер майбутніх воєнних конфліктів, у які може бути втягнута наша держава [8, 11, 12]. Серед політиків, державних діячів, воєнних експертів, фахівців Міністерства оборони та Генерального штабу ведуться суперечки та дискусії щодо подальших напрямів реформування як ЗСУ, так і окремих їх видів і родів.

За цих умов нагальним та актуальним стає питання вивчення досвіду передових держав світу з питань реформування їх Збройних сил, визначення оптимального співвідношення їх кількості до можливих загроз, пріоритетів розробки та прийняття на озброєння сучасних зразків ОВТ [8].

Аналіз основних положень Воєнної доктрини України [9], положень Стратегічного оборонного бюлетеня, Державної програми реформування ЗСУ дозволяє стверджувати, що найбільш характерними рисами сучасної збройної боротьби (війн п'ятого та шостого покоління) є:

поширення застосування новітніх систем озброєння та військової техніки, високоточної зброї, засобів повітряного нападу, розвідки та РЕБ, новітніх інформаційних технологій;

ураження об'єктів тилу, економіки, комунікацій на всій території протидіючих сторін;

високоманеврені (мобільні) дії військ (сил) на розрізаних напрямках з широким застосуванням сил швидкого реагування, аеромобільних і повітрянодесантних військ, десантів та військ спеціального призначення.

Досвід останніх десятиліть, за час яких у світі трапилось кілька десятків локальних війн і збройних конфліктів, переконливо свідчить, що мобільні дії військ у ході сучасної війни стають однією із головних умов успіху, а відсоток мобільних військових формувань, які діяли у складі коаліційних сил, має стійку тенденцію до зростання. Провідні країни світу активно здійснюють переоснащення та переозброєння власних аеромобільних (повітрянодесантних) військ [8].

На цей час збройні сили всіх провідних країн світу мають у своєму складі добре оснащені повітрянодесантні (аеромобільні, спеціального призначення) війська [8, 13].

Їх частка у Сухопутних військах усіх провідних країн світу постійно зростає. Динаміка зростання показана на рис. 1.

За поглядами воєнних фахівців розвинутих у воєнно-технічному відношенні країн, мобільні дії є обов'язковим компонентом сучасної операції, бойових дій та бою, а здатність їх вести – ознакою високого рівня технічного розвитку і доказом професійної майстерності органів управління та військ.

Історичний досвід вчить: той, хто своєчасно не помічає нової важливої тенденції у воєнному мистецтві, багато втрачає і прирікає свою країну на поразку. Питання впровадження мобільних дій, дій повітряних десантів, десантно-штурмових та аеромобільних дій у бойову практику має державне значення, так як нерозривно пов'язане із вирішенням проблеми забезпечення національної безпеки держави.

Рис. 1. Динаміка зростання участі повітрянодесантних (аеромобільних, спеціального призначення) військ у збройних конфліктах

На сьогодні високомобільні десантні війська та армійська авіація складають ліву частку у забезпеченні мобільності як Сухопутних військ, так і Збройних Сил України в цілому. Лише оперативне управління цими родами військ з максимальним використанням їх бойових можливостей дозволить командувачу оперативного командування, якому вони підпорядковані, захопити та утримувати ініціативу в операції, що, у свою чергу, є запорукою кінцевої перемоги.

Виходячи з вищенаведеного, актуальність статті визначається необхідністю подальшого аналізу та узагальнення світового досвіду розвитку аеромобільних (повітрянодесантних) військ провідних країн світу щодо удосконалення їх організаційно-штатної структури, форм і способів застосування, напрямків технічного переоснащення, підвищення оперативних (бойових) спроможностей без збільшення їх штатної чисельності. Розуміння суті та змісту цих тенденцій є актуальним, нагальним і надзвичайно важливим на теперішній час.

Аналіз останніх досліджень і публікацій в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опираються автори. Проблеми реформування та застосування Збройних Сил України в контексті сучасної теорії та практики воєнних конфліктів досліджу-

вали О. І. Затинайко, В. М. Телелим, О. М. Загорка, Р. І. Тимошенко, І. С. Романченко та інші [11, 12, 15, 16].

У той же час у вітчизняній науковій літературі існує лише невелика кількість досліджень, які більшою чи меншою мірою стосуються проблем теорії і практики застосування висококомобільних десантних військ у збройних конфліктах на державному кордоні, локальних чи регіональних війнах тощо. Практично відсутні дослідження з розвитку форм і способів застосування та підвищення оперативних (бойових) спроможностей.

Деякі тенденції та перспективи розвитку висококомобільних десантних військ розглянуті в роботах С. Г. Лісового, В. В. Стрижеського [1, 2], де проаналізовано завдання та функції, визначено деякі напрямки розвитку висококомобільних десантних військ.

Окремі питання застосування підрозділів і частин висококомобільних десантних військ досліджувалися в роботах В. М. Липовченка, О. М. Мардара, І. В. Смаглюка.

Більш детально роль і місце аеромобільних (повітрянодесантних, спеціального призначення) військ, застосування повітряних десантів та десантно-штурмових загонів, планування їх застосування в сучасній війні вже досить тривалий час досліджують зарубіжні вчені і практики. Особливо детально дані питання висвітлені в наукових працях російських та американських вчених і практиків.

Дослідженню ролі і місця аеромобільних (висококомобільних) військ у сучасній війні, застосуванню повітряних десантів та десантно-штурмових загонів, плануванню застосування аеромобільних (повітрянодесантних) військ присвячені роботи російських та американських вчених і практиків: В. А. Шаманова, В. В. Булгакова, І. М. Воробйова, В. А. Кисилева, Едуарда Доусет та інших [3–6, 10, 17].

Метою статті є визначення тенденцій та перспективних напрямків подальшого реформування висококомобільних десантних військ ЗСУ на основі аналізу розвитку аеромобільних (повітрянодесантних, спеціального призначення) військ провідних країн світу.

Виклад основного матеріалу дослідження.

1. Аналіз розвитку повітрянодесантних (аеромобільних, спеціального призначення) військ провідних держав світу.

Федеративна Республіка Німеччина. Повітрянодесантні війська Німеччини (нім. Fallschirmjäger) — високомобільний елітний рід військ Збройних сил Німеччини, який складається з військових з'єднань, частин і підрозділів легкоозброєної піхоти, що призначені для доставки повітрям в тил противника та ведення активних бойових дій у його тилівій зоні.

Збройні сили Федеративної Республіки Німеччини мають одну повітрянодесантну бригаду, одну аеромобільну бригаду, повітрянодесантний полк та шість полків армійської авіації у складі Сухопутних військ, що становить 16 % від загальної чисельності Сухопутних військ Бундесверу.

У рамках програми реформування Бундесверу, Міністерством оборони Федеративної Республіки Німеччини розроблено “Концепцію оснащення та озброєння збройних сил ФРН”, яка визначає напрями трансформації і розвитку національних збройних сил. На теперішній час продовжується процес поступового переозброєння Бундесверу новими та модернізованими зразками озброєння та військової техніки.

У межах цієї Концепції з метою підвищення бойових можливостей повітрянодесантних військ Сухопутних військ збройних сил Федеративної Республіки Німеччини здійснюється:

модернізація бойової машини десанту “Візел”, що є основною базовою бойовою броньованою машиною повітрянодесантних військ Німеччини;

прийняття на озброєння нового бронетранспортеру “Дінго” (планується закупити 410 машин, які мають надійти у війська до 2020 року) та бойової броньованої машини “Пума”;

оновлення парку ударних і багатоцільових вертольотів (“Тигр” та NH-90);

розробка САУ “Donar” калібру 155 мм, яка концептуально проєктується як артилерійський засіб, що має перекидатися військово-транспортними літаками А 400М.

Франція. Повітрянодесантні війська Франції (фр. Parachutistes françaises) – високомобільний елітний рід військ сухопутних військ збройних сил Франції, який складається з підрозділів легкоозброєної піхоти, призначеної для доставки повітрям в тил противника та ведення активних бойових дій у його тилівій зоні.

Збройні сили Франції мають дві парашутні бригади, одну аеромобільну бригаду та Сили Спеціальних операцій в складі Сухопутних військ, що становить 15 % від загальної чисельності Сухопутних військ.

Відповідно до Закону військового програмування Франції на 2009–2014 роки, одним із перспективних напрямів розвитку озброєння та військової техніки повітрянодесантних військ Сухопутних військ збройних сил Франції визначено модернізацію, технічну адаптацію аеромобільних засобів та засобів бойового перекидання. До 2015 року на озброєння збройних сил Франції планується прийняти близько 1,3 тис. машин PVP. PVP – це п’ятидверний багатоцільовий автомобіль, корпус якого виготовлений з використанням комбінованої броні (сталь та алюміній). Броньований захист машини має 2-й рівень за стандартом НАТО STAN AG OT AN 2. Планується провести модернізацію вертольотів “Cougar”, 1500 комплектів парашутів, прийняти на озброєння 133 вертольоти NH-90.

Сполучені Штати Америки. Повітрянодесантні війська США (англ. U.S. Airborne Forces) — високомобільний елітний рід військ армії США, до складу якого входять військові з’єднання, частини і підрозділи легкоозброєної піхоти, що призначені для доставки повітрям у тил противника та ведення активних бойових дій у його тилівій зоні.

Війська підготовлені і володіють усіма складовими для виконання бойових завдань за своїм призначенням у будь-якій точці земної кулі з максимально можливою швидкістю.

Обмеженням для бойових частин повітрянодесантних військ США може бути тільки кількість та вантажопідйомність військово-транспортних літаків, що забезпечують їхню доставку в район бойового призначення.

У склад Сухопутних військ Армії США входить 18-й повітрянодесантний корпус, що має у своєму складі чотири дивізії, один полк та три бригади армійської авіації, що становить близько 40 % від загальної чисельності Армії США.

Розвиток повітрянодесантних військ є пріоритетним напрямом реалізації Стратегії модернізації Сухопутних військ ЗС США. Відповідно до цього документа в інтересах повітрянодесантних військ реалізується ряд програм створення новітніх систем озброєння, в тому числі:

нових авіаційних засобів для оперативного перекидання аеромобільних підрозділів СВ у зону бойових дій (конвертоплани V-22 “Оспрей”);

безпілотних літальних апаратів тактичного рівня літакового та вертольотного типів;

новітніх комплектів індивідуального оснащення військово-службовців;

бойових броньованих машин різного призначення з підвищеною вогневою потужністю та рівнем захисту;

наземних роботизованих систем різного призначення (бойовий робот “Гладіатор”, розвідувальний робот “Бегущий дракон”, транспортна платформа, медичний робот “Іщейка” і таке інше.

Також планується реорганізація навчального центру збройних сил США, який відповідає в повному обсязі за повітрянодесантну підготовку новоприбулих курсантів. На нього покладено також завдання щодо проведення повітрянодесантної підготовки, як з особовим складом Сухопутних військ, так і підрозділів ВМС, морської піхоти, підрозділів спеціальних операцій ВПС, служби порятунку берегової охорони та інших підрозділів ЗС США, а також військовослужбовців інших країн. Окрім цього, навчаль-

ний центр здійснює підготовку випускаючих і авіанавідників для команд забезпечення зон десантування парашутистів та вантажу.

Російська Федерація. Повітрянодесантні війська Збройних Сил Росії – високомобільний рід військ швидкого реагування, що призначений для охоплення противника з повітря та ведення бойових і диверсійних дій в його тилу.

Вони визначені резервом Верховного Головнокомандувача збройних сил, підпорядковуються безпосередньо командувачу повітрянодесантних військ збройних сил Росії та мають у своєму складі дві десантно-штурмові, дві повітрянодесантні дивізії, десантно-штурмову бригаду та два парашутно-десантних полка центрального підпорядкування, окремі частини та заклади, крім того мають три десантно-штурмові бригади підпорядкування командувачів Воєнними округами, що становить 11 % від загальної чисельності Сухопутних військ.

Згідно з Державною програмою озброєння на 2007–2015 роки продовжується переозброєння повітрянодесантних військ Російської Федерації на нові види озброєння та військової техніки. Зокрема заплановано щорічно укомплектувати по одному батальйону з кожного полку повітрянодесантних військ збройних сил Російської Федерації перспективною бойовою машиною десанту БМД-4М, “Бахча-У”.

При цьому у вказаний вище період передбачається зняти з озброєння БМД-1, а також завершити модернізацію БМД-2 (встановлення нового озброєння, засобів зв'язку і навігації глобальної навігаційної системи ГЛОНАСС).

Поряд з цим заплановано надходження у війська бронетранспортерів БТР-МД “Ракушка”, вантажних автомобілів КАМАЗ-43501, які пристосовані до десантування парашутним способом.

На кінець 2011 року в артилерійських батареях у складі деяких десантно-штурмових батальйонів один-два вогневих взводи були переозброєні на нові самохідні артилерійські установки 2С25 “Спрут”.

Поряд з цим у підрозділах повітрянодесантних військ збройних сил Російської Федерації проводиться заміна кулеметів ПКМ калібру 7,62 мм та РПК калібру 5,45 мм на більш сучасні кулемети “Корд” і “Печенег” калібру 7,62 мм, а також оснащення сучасними парашутами для особового складу “Д-10”, для розвідувальних підрозділів “Арбалет”, та для десантування техніки “Шлейф”.

Слід зазначити, що для забезпечення здійснення десантування підрозділів і техніки парашутним способом у ЗС РФ до сьогодні використовуються транспортні літаки Іл-76 військово-повітряних сил країни.

Натомість, аналіз наявних даних свідчить, що на теперішній час переозброєння повітрянодесантних військ збройних сил Російської Федерації має обмежений характер і відбувається низькими темпами. У ході випробувань перспективних зразків техніки виявлені окремі недоліки:

у процесі проектування нової бойової техніки для повітрянодесантних військ взагалі не передбачалась розробка засобів десантування для них, а застосування існуючих систем призводить до виходу її з ладу;

за рахунок зміни габаритів і ваги нових артилерійських систем зменшуються кількісні можливості їх транспортування. За своїми конструктивними особливостями САУ 2С25 “Спрут” майже удвічі важча, довша і ширша, ніж 120мм 2С9 “Нона”. Через це літаки Іл-76 можуть прийняти на борт не більше двох САУ 2С25 “Спрут” замість трьох “Нона”.

Ізраїль. Бригада “Цанханім” (ивр. מִיְחַדָּת חַנְנִיָּה לְבִיטָא – “бригада парашутистів”) — елітна повітрянодесантна регулярна бригада яка комплектується добровольцями та вважається найбільш боєздатною із регулярних піхотних бригад. Вона визначається як повітрянодесантна та є єдиною бригадою ЦАХАЛ яка пересувається на спеціалізованій мобільній техніці. Цю особливість визначають цілі та характер завдань, які визначаються бригаді.

Багато операцій в яких брала участь бригада мали характер спеціальних. Бригада має дуже високу репутацію в Ізраїлі та корис-

тується дуже великою популярністю серед призовників (конкурс – до 5 чоловік на місце), і є важливим етапом кар’єрного зростання багатьох офіцерів. У бригаді “Цанханім” проходили службу п’ять начальників Генштабу ЦАХАЛ і 3 міністри оборони.

Білорусь. Складовою сил спеціальних операцій Білорусії є 103-я та 38-а гвардійські окремі мобільні бригади. Керівництвом ЗС Білорусії, було прийнято рішення про реформування мобільних з’єднань, підрозділів спеціального призначення та системи керівництва ними. Першим кроком на цьому шляху було підпорядкування цих частин і підрозділів напряму Генеральному штабу збройних сил Білорусії, де в подальшому створюється управління, яке займається підготовкою, плануванням, застосуванням мобільних бригад, які на той час вже іменуються силами спеціальних операцій.

Керівництвом ЗС Білорусії приділяється особлива увага щодо розвитку ССО. Вже на даний час проведено переоснащення озброєнням, на заміну застарілих зразків було прийнято нові зразки автомобільної техніки вітчизняної розробки підвищеної прохідності сімейства МАЗ, легкоброньовані автомобілі “Богатир”. Мобільні підрозділи перейшли на єдину колісну базу.

Було закуплено новітнє стрілецьке озброєння та боеприпаси до них. Майже у 3,5 рази збільшилась кількість засобів розвідки та нічного бачення.

До 2015 року планується закупити для цих підрозділів броньовані автомобілі модульної конструкції типу “Тигр”, що має збільшити вогневі та маневрені можливості.

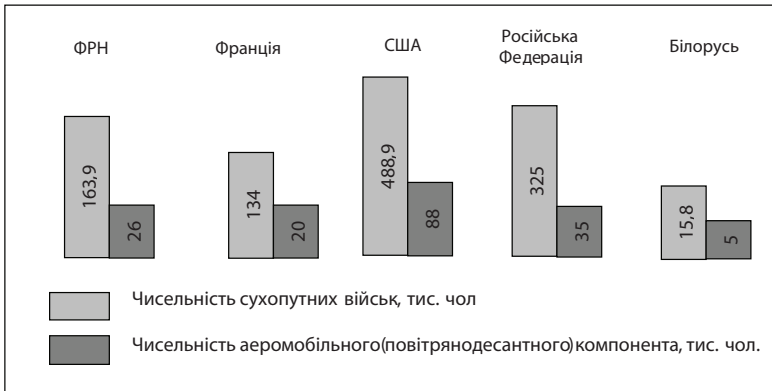
В інтересах ССО завершується розробка модульної системи “солдат – зброя”, яка має підвищити живучість військовослужбовців і здатність виконання поставленого завдання.

Особлива увага приділяється тісній взаємодії з командуванням ВПС і військ ППО щодо підготовки особового складу ССО до десантування як парашутним, так і безпарашутним способами.

Мобільні бригади, як складові ССО, розглядаються не як механізовані з’єднання, а як спеціальні війська, які здатні вести високманеврені, скриті та ефективні бойові дії специфічними (нетра-

диційними) способами. Підрозділи мобільних бригад плануються до застосування малими підрозділами у поєднанні з активним веденням розвідки, ефективним застосуванням наявного озброєння, техніки, інженерних боєприпасів, скритністю дій.

Загальна частка чисельності аеромобільного (повітрянодесантного) компонента від чисельності сухопутних військ показана на рис. 2.

Рис. 2. Порівняльна характеристика чисельності аеромобільного (повітрянодесантного) компонента до сухопутних військ

Загалом, за оцінками експертів, розвиток повітрянодесантних та аеромобільних військ провідних країн світу, розвиток їх озброєння та військової техніки буде направлений на ведення війн нового покоління.

У частинах і підрозділах повітрянодесантних військ основні зусилля спрямовуються на підвищення ефективності індивідуальної підготовки солдата, підготовку груп (до посиленого взводу) та загонів (до посиленої роти, батальйону). Проводиться оснащення цих підрозділів спеціальним озброєнням, засобами зв'язку, навігаційною апаратурою, засобами розвідки за допомогою яких, підрозділи аеромобільних військ здатні вести десантно-штурмові та розвідувально-диверсійні дії на всю глибину оперативної побудови військ противника та у взаємодії з військами, що діють з фронту.

Підрозділи повітрянодесантних військ провідних і суміжних країн під час ведення бойових дій у тилу противника застосовують лише легке озброєння, а також озброєння бойових і транспортно-бойових вертольотів. Виключення складають повітрянодесантні війська Росії та Китаю, на озброєнні яких, виходячи з їх географічного положення, є штатні бойові машини десанту та інші види засобів ураження на їх базі.

Зростання питомої ваги мобільних сил у проведенні операцій, є головною тенденцією розвитку повітрянодесантних військ країн членів НАТО, Росії та Китаю. На озброєння приймаються нові зразки засобів ураження, які разом з підвищенням мобільності, суттєво підвищують вогневі можливості підрозділів, виконуючих бойові завдання в тилу противника.

Для безпосередньої вогневої підтримки атаки, підрозділи повітрянодесантних військ провідних країн світу застосовують велику кількість одноразових гранатометів (вогнеметів, гранат), ПТКР, озброєння вертольотів, БМД (бойових машин десанту), а також вогонь мінометів, артилерійських систем.

2. Визначення перспективних напрямків реформування висомобільних десантних військ Збройних Сил України.

Результати аналізу розвитку повітрянодесантних (аеромобільних, сил спеціального призначення) військ провідних країн світу дозволяють стверджувати, що в сучасних умовах основні зусилля їх розвитку повинні бути направлені на вирішення комплексу завдань з оптимізації організаційно-штатної структури, розвитку форм і способів застосування, форм і методів підготовки та технічного переоснащення.

Ще одним висновком може бути те, що незважаючи на різні концепції застосування повітрянодесантних (аеромобільних, сил спеціального призначення) військ, економічні можливості держав, практично у всіх провідних країнах світу основні напрями розвитку аеромобільних військ однакові або близькі по суті і направлені: на технічне оснащення та переозброєння військових частин і підрозділів;

впровадження інформаційних систем і концепцій мережі центрального ведення бойових дій (об'єднаної автоматизованої системи управління та інформації);

прийняття на озброєння оновлених автоматизованих систем управління військами та зброєю;

скорочення кількості важких видів озброєння, їх модернізація за рахунок встановлення універсальних комплексів озброєння різного призначення;

розробка нових броньованих бойових машин, що дозволяє здійснювати їх перекидання повітрям і десантування парашутним способом військово-транспортними літаками;

закупівля сучасних систем усіх видів розвідки, насамперед безпілотних літальних апаратів тактичного рівня;

розвиток засобів підвищення живучості особового складу в ході бойових операцій і впровадження комплектів індивідуального спорядження військовослужбовців).

На підставі проведеного аналізу, автори дійшли висновку, що серед заходів спрямованих на розвиток та підвищення боєздатності високомобільних десантних військ, важливе місце посідає питання вдосконалення самої організаційної структури. Виходячи з концепції реформування ЗСУ, досвіду минулого та досвіду розвитку збройних сил інших держав (Франція, Ізраїль, Білорусь, т. ін.), пропонується до розгляду варіант об'єднання високомобільних десантних військ з Силами спеціальних операцій (ССО) та введення до їх штату полків армійської авіації (США, ФРН). Це на нашу думку дозволить більш ефективно використовувати високомобільні десантні війська, значно підвищить їх оперативні (бойові) можливості, а також мобільність. Авторський варіант перспективної структури високомобільних десантних військ і ССО показано на рис. 3.

Керівництво ВДВ і ССО пропонується здійснювати Командуванням ВДВ та ССО, яке призначено для організації, планування та здійснення заходів з будівництва (розвитку), підготовки та застосування військових частин ВДВ та ССО. На наш погляд командування

ВДВ і ССО має стати центральним органом воєнного управління та підпорядковуватися начальнику Генерального штабу ЗС України.

Основними завданнями командування ВДВ і ССО ЗС України можуть бути:

участь у плануванні, управлінні оперативним розгортанням і застосуванні у складі ГШ, ОК;

планування та здійснення заходів з будівництва (розвитку) ВДВ і ССО;

організація підтримання бойової та мобілізаційної готовності військових частин ВДВ і ССО;

організація та проведення заходів підготовки Командування ВДВ і ССО, військових частин ВДВ і ССО до виконання завдань за призначенням;

участь у плануванні та здійсненні заходів матеріально-технічного, медичного та морально-психологічного забезпечення військових частин ВДВ і ССО;

організація та керівництво повсякденною діяльністю військових частин ВДВ і ССО.

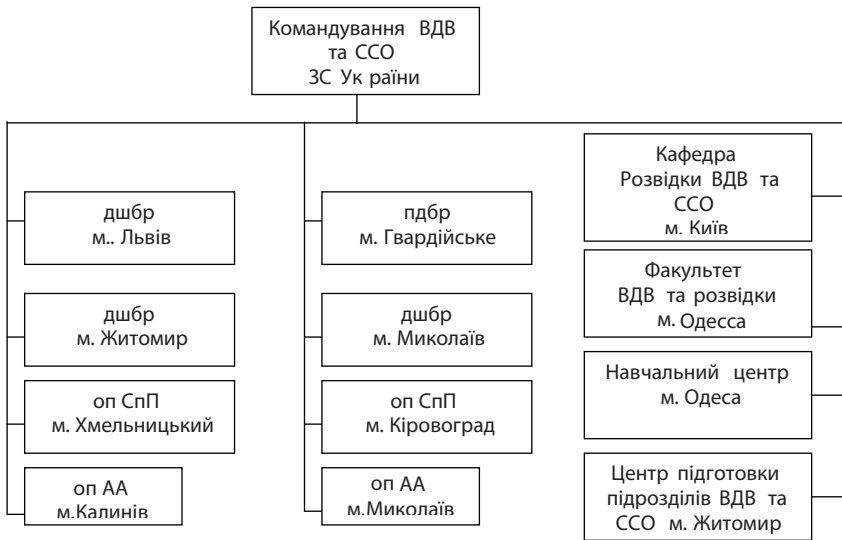

Рис. 3. Перспективна організаційна структура ВДВ та ССО Збройних сил України

Виходячи з результатів аналізу, загальних тенденцій реформування ЗСУ, економічних можливостей, технічне переоснащення високомобільних десантних військ на думку авторів доцільно проводити за рахунок модернізації існуючих та розробки і впровадження у війська нових видів озброєння, військової техніки та індивідуального оснащення військовослужбовця [13–16]. Основними напрямками розвитку озброєння та військової техніки високомобільних десантних військ можуть стати: підвищення вогневих можливостей ОВТ; підвищення мобільності та дальності дії; поліпшення якостей авіатранспортабельності; покращення характеристик засобів десантування.

Перспективними напрямками модернізації та розробки бойових машин для високомобільних десантних військ можливо визначити: модульність конструкції; можливість транспортування різними засобами; підвищення маневреності та захищеності; удоскона-

лення систем озброєння; підвищення маневреності та живучості; підвищення надійності агрегатів.

Модернізацію та розробку нових зразків стрілецької зброї пропонується розвивати за рахунок: зменшення ваги; покращення точності; збільшення калібру снайперських гвинтівок; комплексування з іншими приладами; збалансування автоматики.

На підставі проведеного аналізу, сучасного стану озброєння та спеціальної техніки ВДВ пропонуються пріоритетні напрями розвитку засобів десантування:

забезпечення десантування особового складу ВДВ принципово новими зразками парашутних систем;

розробка та прийняття на озброєння вітчизняних керованих парашутних систем для малогабаритних вантажів (боєприпаси, продукти, медикаменти, ПММ і т. ін.) та забезпечення поодинокого, групового та серійного десантування з нових літаків КБ Антонова.

Роботи з розробки керованих парашутних систем повинні бути спрямовані: на зниження вартості системи; підвищення надійності; збільшення точнісних характеристик; зменшення часу на підготовку вантажів до десантування.

За результатами проведеного аналізу, врахування досвіду розвитку повітрянодесантних військ провідних країн світу автори пропонують визначити основні напрямки розвитку авіації Сухопутних військ в інтересах високомобільних десантних військ: забезпечення малопомітності; збільшення радіусу дій і вантажопід'ємності; збільшення дальності застосування зброї.

Висновки. Таким чином, врахування передового досвіду розвитку повітрянодесантних (аеромобільних, сил спеціального призначення) військ провідних країн світу щодо удосконалення їх організаційної структури, форм і способів застосування, напрямків технічного переоснащення, підвищення оперативних (бойових) спроможностей, його аналіз і творче застосування дозволить здійснити поступовий перехід до створення як сучасних високомобільних десантних військ, так і сучасних Збройних Сил України. Крім того це дозволить значно підвищити рівень оперативних (бойових) спроможностей і не допустити

значних втрат фінансових і матеріальних ресурсів. Розуміння сутті та змісту визначених напрямків розвитку високомобільних десантних військ на погляд авторів є актуальним, нагальним і надзвичайно важливим для Збройних Сил України на етапі їх реформування.

Список використаної літератури

1. Лісовий С. Г. Аеромобільні та повітрянодесантні війська: досвід дій та перспективи розвитку/ С. Г. Лісовий, О. М. Мардар; за заг. ред. В. Г. Радецького. – К. : НУОУ, 2009. – С. 3–12.
2. Стрижевський В. В. Розвиток загальної тактики в локальних війнах і збройних конфліктах другої половини ХХ та на початку ХХІ століть : монографія / В. В. Стрижевський. – К. : НАОУ, 2006. – 272 с.
3. Булгаков В. В. Вооруженный конфликт: формы и способы действий / В. В. Булгаков // Военная мысль – 2002. – №1. – С. 39–43.
4. Воробьев И. Н. Развитие тактики в войнах и вооруженных конфликтах ХХ века / И. Н. Воробьев // Военная мысль – 2002. – №2. – С.25–35.
5. Воробьев И. Н. Контртеррористическая операция: анализ, уроки и выводы / И. Н. Воробьев, В. А. Киселев // Оперативная информация, 2004 г.
6. FM 63-2-1 Division Support Command Light Infantry, Airborne and Air Assault Divisions 16 November 1992. – 321 p.
7. Мир после кризиса. Глобальные тенденции – 2025: меняющийся мир. Доклад Национального разведывательного совета США.–М., Европа, 2009. – 188 с.
8. Военна доктрина України : Указ Президента України № 390/2012 від 8 червня 2012 р.
9. Иракская война [Электронный ресурс]. – Режим доступа: Ru.wikipedia.org/wiki/#DG, gr. DO
10. Телелим В. М. Найважливіші аспекти розвитку збройної боротьби / В. М. Телелим // Військо України. – 2012. – № 1. – С. 3–8.
11. Романченко І. С. Тенденції розвитку збройної боротьби у війнах четвертого – шостого поколінь / І. С. Романченко, О. А. Ільшов // Наука і оборона. – 2009. – № 3. – С. 45–48.
12. Игнатъев О. В. БЛА: состояние и перспективы их использования в интересах НАТО / О. В. Игнатъев // Зарубежное военное обозрение. – 2010. – № 12. – С.21–27.

13. Фінадорін Г. О. Возможі шляхи модернізації авіаційної техніки України / Г. О. Фінадорін, В. Д. Кудрицький, О. В. Самков // Наука і оборона. – 2001. – № 4. – С. 55–58.

14. Затинайко О. І. Проблеми реформування та застосування Збройних Сил України в контексті сучасної теорії та практики воєнних конфліктів/ О. І. Затинайко, М. М. Пальчук, Г. М. Потапов // Наука і оборона. – 2013. – № 1. – С. 11–22.

15. Телелим В. М. Обґрунтування організаційної структури органів військового управління: методичний аспект / В. М. Телелим, О. М. Загорка, Р. І. Тимошенко // Наука і оборона. – 2013. – №1. – С. 45–50.

16. Шаманов В. А. Перспективы и основные направления развития Воздушно-десантных войск, [Электронный ресурс]. – Режим доступа: Ru.wikipedia.org/wiki/#DG,gr.DO

Стаття надійшла до редакції 27.03.2014.

Серватюк В. М., Наумов В. И, Швец О. Н. Отдельные направления реформирования высококомбинированных десантных войск Вооруженных Сил Украины

На основе анализа развития воздушно-десантных (аэромобильных, специального назначения) войск ведущих стран мира предложены отдельные направления реформирования высококомбинированных десантных войск Вооруженных Сил Украины. Делается вывод, что учет передового опыта развития воздушно-десантных (аэромобильных, специального назначения) войск ведущих стран мира, его анализ и адаптационное использование позволит осуществить последовательный переход к созданию современных высококомбинированных десантных войск Вооруженных Сил Украины.

Ключевые слова: *высокомобильные десантные войска, воздушно-десантные войска, силы специальных операций, десантирование, парашютные системы.*

Servatyuk V.M., Naumov, V.I., Shvets, O.M. Particular directions of reforming of highly mobile airborne troops of the Armed Forces of Ukraine

Particular directions of reforming of highly mobile airborne troops of the Armed Forces of Ukraine have been described on the basis of analysis of development of airborne (helicopter-mobile units and units of special designation) forces of the armies of leading world countries.

The results of analysis of development of airborne (helicopter-mobile units and units of special designation) forces of the armies of leading world countries allow us to affirm that in modern conditions main efforts for their further development must be directed towards solving of complex of tasks concerning optimization of organizational and staff structure, development of forms and means of implementation, forms and methods of training and technical re-equipment.

Considering leading experience of development of airborne (helicopter-mobile units and units of special designation) forces of the armies of leading world countries regarding their organizational structure, forms and means of implementation, directions of technical re-equipment, enhancing of combat (operation) capabilities, its analysis and creative application allow to accomplish gradual transition to modern highly mobile airborne forces and the Armed Forces of Ukraine as well. Besides, it will allow to enhance considerable the level of operation (combat) capabilities and prevent form significant losses of financial and material resources. From authors' point of view, the essence and content of determined directions of development of highly mobile airborne forces are topical, urgent and the most important problems for the Armed Forces of Ukraine at the stage of their reformation.

Keywords: *highly mobile airborne troops, airborne troops, special operations forces, landing operation, parachute systems.*